

N.Y.C. TIME
זמן הדלקת נרות - 7:53
סוף זמני ק"ש - 8:52
9:28 -
סוף זמן תפלה - 10:39
דף היומי לש"ק: ע"ז מ"ה

בס"ד, ש"ק פ' דברים - שבת חזון - פרק ג' - שנת תשפ"ה לפ"ק

פרשת דברים

[בביאור הרא"ם על המדרש איתא: ומפרש 'תַּרְא' משורש 'ירא'. והכוונה, שאם לא יועיל תשובה על חטא, אזי אדם שחטא יאמר בלבו, כבר אבדתי עולמי ח"ו ויעשה מה שלבו חפץ. אבל כיון שהקב"ה קבע תשובה על חטא, אזי יראים לחטוא עוד ועושין תשובה].

אח"כ מצאתי שכיוונתי בעזוהשי"ת לדברי המטה אפרים (סי' תרי"ט) בהגהות אלף למטה (ס"ק ל"ג) שכתב: ויש סמך לאמירת 'ממעמקים' בימים אלו מן המדרש שוחר טוב, "כי עמך הסליחה" מופקדת אצלך מראש השנה עד יוה"כ.

"כי רק עוג מלך הבשן נשאר מיתר הרפאים הנה ערשו ערש ברזל הלה היא ברבת בני עמון תשע אמות ארכה וארבע אמות רחבה באמת איש" (ג"א). בס' משלחן גבוה מובא בשם המשך חכמה: בימים הקדמונים נהגו עובדי האלילים לייחס גבורת הגבור לאלוהות, וכל גבור מיוחד כזה היו עובדים ומשתחווים לכליו ולחפציו, כידוע בשירי היונים. וכיון שעוג הי' גדול וגבור באופן מיוחד וגם האריך ימים, עשו אותו הגוים לאלוה, וגם את מטתו הקדישו והעמידו בבית האלילים שלהם ברבת בני עמון. לכך ציין משה כי עוג "נשאר מיתר הרפאים", להודיע כי באמת הי' זה דבר טבעי בזמנו, רק כיון שהלך והתמעט והוא נותר מהם לפליטה, טעו בו הגוים. וגם ערשו הלוא "היא ברבת בני עמון" בבית המיוחד לה, משום שהקדישוה כדבר אלילות, אינה אלא "באמת איש", היינו איש טבעי ולא אלוה. כי כמ"ש הרמב"ם (פיהמ"ש נדה פ"ג מ"ב) לא מן הנמנע הוא שיופיעו בעולם תופעות זרות ונדירות, עדיין במסגרת הטבע.

"הזאת העיר שיאמרו כלילת יופי" (איכה ב:טו). בס' טללי אורות איתא: כתב בעל נחל אשכול: "הזאת העיר שיאמרו כלילת יופי" - סופי תיבות 'תורת'.

וביאר הגר"ח פלאגי זצ"ל בס' תנופה חיים ע"פ מאמרם ז"ל עה"פ "זוהב הארץ היא טוב" (בראשית ב:יב) - אין תורה כתורת ארץ ישראל.

בענין אם מותר ליטול כדור (pill) הנקרא 'קלי-צום' בערב יוה"כ ובערב תשעה באב ומה הדין כשחל ט' באב בשבת ונדחה למוצ"ש אם מותר ליטול הקלי-צום בשבת

בשונ"ת מנחת שלמה (ח"ב סי' נ"ח אות כ"ה) כתב: נלענ"ד דאדם

"אלה הדברים אשר דבר משה אל כל ישראל וגו'" (א:א). בסוף הקדמת הרמב"ן לספר דברים, כותב: וטרם שיתחיל בביאור התורה להוכיחם ולהזכיר להם עונותיהם. כמה ימרוהו במדבר וכמה התנהג עמהם הקב"ה במדת הרחמים, וזה להודיע חסדיו עמהם. ועוד שיוכיח בדברו שלא יחזרו לקלוקלם פן יספו בכל חטאתם. ולחזק לבם, בהודיעו אותם כי במדת רחמים יתנהג עמהם לעולם. שלא יאמר אדם, לא נוכל לרשות הארץ כי אין אדם אשר לא יחטא ומיד תהי' מדת הדין מתוחה כנגדו ונאבד, ולכן הודיעם משה רבינו כי הקב"ה רחמן מלא רחמים, כי הסליחה והמחילה ממנו יתברך סיוע ועזר לבני אדם בעבודתו, וכענין שאמר הכתוב: "כי עמך הסליחה למען תורא" (תהלים קל:ד).

באו"ח סי' נ"ד כותב המחבר: המספר בין ישתבח ליוצר עבירה היא בידו וחזור עליה מעורכי המלחמה וכו', ומעורר המג"א (סק"ב): ובכתבים (כתבי האר"ז"ל, פרי עץ חיים) כתב לומר בעשרת ימי תשובה "מזמור ממעמקים קראתיך ה'" בין ישתבח ליוצר, וצריך עיון [איך מותר להפסיק שם], עכ"ל.

בדגול מרבכה (שם) איתא: ועיין בעטרת זקנים וכו' מה שכתב בשם מהרש"ל וכו'. ועיין ברמב"ם פ"ז מהל' תפילה (ה"ג) שיש נוגהין לקרות שירת הים ושירת האזינו בין ישתבח ליוצר.

והנה מה שציין הדגול מרבכה את ספר עטרת זקנים בשם מהרש"ל, היינו שמביא שהיו נוהגים לומר פסוקים אחרים בין ישתבח ליוצר אור, וכתב מהרש"ל: ויכול לומר אלו הפסוקים אפילו בתפילת יוצר, ואין לחוש משום הפסק שבין ישתבח ליוצר אור, משום שלא אסרו להפסיק אלא במילי דבטלה, אבל דברי השבח מעין המאורע, פשיטא דשרי וכו', עכ"ל.

בספר עמק ברכה (עמ' ז') הביא את דברי הרמב"ם, וכותב דמכאן ראי' למ"ש המג"א בשם המקבלים, אבל כותב על זה: אמנם נראה דשאני שירת הים, כיון דהא דאסור להפסיק אחר ישתבח אינו אלא מטעם שתקנו שיסדר אדם שבחו של הקב"ה ואח"כ יתפלל, כמבואר בטור, ועל כן שירת הים, דהוי נמי סידור שבחים, אין זה הפסק. משא"כ ב"שיר המעלות ממעמקים" דהוי דברי בקשה ותפילה, וצריך עיון, עכ"ל.

וכן איתא בספר בני ציון (סי' נ"ד סק"א) דשאני שירת הים ושירת האזינו דשבחו של מקום הן ומעין המאורע, אבל מזמור שיר המעלות ממעמקים אינו מעין המאורע, ולכן הניח המג"א בצריך עיון".

הערות העורך: באמת יש לומר דמזמור "שיר המעלות ממעמקים" הוא מעין המאורע ושבח להקב"ה בעשרת ימי תשובה, דבמדרש שוחר טוב (מדרש תהלים, מזמור ק"ל) איתא: "כי עמך הסליחה" - אמר רבי אבא הסליחה מופקדת אצלך מראש השנה. וכל כך למה? "למען תַּרְא" - בשביל ליתן אימתך על בריותיך ביום הכיפורים.

לרפואה, אכן מצד הכנה יעשה באופן זה: יכניס הכדור מערב שבת בתוך הלבן וכדומה, וכן יאכלנו בשבת. ולא דווקא אם הכדור נמס בתוך הלבן, דהוא הדין אם נשאר שלם וכו', עכ"ל.

בשו"ת משנת יוסף (ח"ד סי' מ"ב) כתב: אחרי העיון בשו"ע ופוסקים ובספרי האחרונים, נתברר בס"ד, שמכיון שצריכים לבלוע כמה כדורים, לכן יבלע כדור אחד בערב שבת, ואת היתר, או ימיס במשקה עד שלא יהא ניכר ממשו [ורצוי לכן במשקה כהה], ויכול אח"כ לשותות המשקה בשבת. וגם יכול לכתוש ולפרר הכדור בערב שבת על גבי מאכל, ולאכלו בשבת מעורב עם המאכל, ולא יאמר שאוכלו להקלת הצום, הצדדים להקל הם: למיחוש שאינו אפילו חולה שאין בו סכנה, מותר לקחת תרופה בשינוי (עיי' מ"ב סי' שכ"ח ס"ק ס"ט), ובצירוף מש"כ הקצות השלחן (סי' קל"ז, עמ' י"ט) די"ל דבזמנינו אין בקיאין בשחיקת סממנים, ומתיר באופן שנחלש כל הגוף, וזה שייך גם בתענית שבחום יש חשש ח"ו של חוסר נוזלים, וירדה חולשה לעולם (מ"ב סי' טר"ז סק"ט). וגם יש לצרף סברת הבאר משה (ח"א סי' ל"ג) שגזירת שחיקת סממנים היתה רק בחולה או מיחוש, וכאן אין מחלה, וכע"ז בקצות השלחן (קל"ח) לגבי כדור שינה בשבת. ושמירת שבת כהלכתה (פלי"ד סע' ט"ז) מביא רא"י מהרמב"ם דכל שלא יחלה מותר לקחת תרופה לצורך העתיד, והכא נמי בנידון דידן. והכנה משבת לחול לא הויה, כיון שהוא בשינוי ואינו אומר שלוקח הכדור כדי שיוכל להתענות.

בשו"ת מנחת אשר להג"ר וייס שליט"א (ח"ב סי' ל"ח) כתב להקל, וז"ל: משום חשש הכנה נראה דלא אסור אלא המכין לעשות מעשה בחול, כגון להכין אוכל לחול, לשטוף כלים לחול וכדו' וכך גם מש"כ המשנ"ב (סי' ר"צ סק"ד) דאסור לומר שהוא ישן כדי להיות ער בלילה לעשות מלאכתו, אבל אין איסור הכנה כדי לא לאכול או ענין אחר שהוא בשב ואל תעשה. ועוד דאין איסור הכנה אלא במה שמוכח מתוך מעשיו או שאומר בפירוש שהוא עושה לצורך חול כמ"ש המשנ"ב שם שאין איסור אלא כשהוא אומר שהוא ישן כדי להיות ער למלאכתו, ובני"ד אין מוכח ממעשיו שעושה לצורך מחר דאין היכר בכדור שהוא לוקח מה ענינו ומהותו.

ולגבי חשש שחיקת סממנים נראה להקל, דאף בוטימינים שלוקחים לחיזוק יש מקום להקל כנ"ל, ק"ו למה שלא לוקחים כלל לצורך בריאותי אלא להקל על ענינים מסוימים כגון כדורי שינה וכדורים להקלה בצום וגלולות למניעת הריון נראה דיש להקל וכדמוכח ממכה הלכות מפורשות בשו"ע וכו'.

ומכל זה חזינן דהעמדת תכונות הגוף ופעולותיו על מכוונם הראוי אינו בכלל רפואה כל עוד אין כאן מצב שמוגדר כחולי, ולכאורה ה"ה לגבי כדורים כגון קלי צום, כדורי שינה, כדורים למניעת הריון וכדומה וכו'.

ובסוף התשובה מעורר: ומ"מ לרוחא דמילתא אם ממיס את הכדור הנ"ל במים או מערבו באוכלין אין בו חשש כלל. אך ישנם תרופות רבות שכל תועלתם כשהם מתפרקים בתהליך איטי במעיו של אדם ואם ממיסים אותם במים אין בהם כל תועלת, ויש לברר כ"ז עם מומחים לדבר, עכ"ל.

ועיין בספר בין המצרים - ת"ב ושאר צומות - מהג"ר שמחה בונים כהן שליט"א (ארטסקרול, עמ' 167, הערה 13) שמביא שגם הג"ר פסח אליהו פאלק (קובץ קול התורה חוברת ס"א עמ' פ"א, וחוברת ס"ד עמ' רח"צ) והג"ר שלמה מיללער שליט"א (הובא בקונטרס מקדש ישראל עמ' ג"ב) פסקו להקל ליקח תרופות כאלו בשבת.

בריא מותר לו וגם יש מצוה לאכול בתשעה לחודש [תשרי] יותר מכרגיל, והעושה טעדיק ע"י ויטאמינים (vitamins) או אינפוזיא (infusions) למנוע או להקל מעליו את העינוי, הוא כעין נבל ברשות התורה ולא יותר מזה וכו'. אולם מי שהוא בגדר חולה שאין בו סכנה, כמו שמותר בשלא כדרך אכילה וכו' כל שכן שמותר בוויטאמינים בערב יוה"כ וכו'. ועכ"פ פשוט אצלי במי שיצטרך לאכול לאחר י"ב שעות פחות פחות מכשיעור דעדיף טפי שיקח ויטאמינים ויצום כראוי, אך אין כל חיוב לחפש אחרי ויטאמינים או עצות אחרות, עכ"ל.

בספר בנתיבות ההלכה (חכ"ד - ימים נוראים-ב', עמ' 39) איתא: אמר הגר"ח [קניבסקי שליט"א] שעדיף לא לקחת קלי-צום לפני צום יום כיפור כיון שמוכח מרש"י (שבת קטו). שכל מה שאפשר להוסיף העינוי הוא מצוה. וסיפר הגר"ח שכשלמד בישיבה בלומז'ה הגה"צ רב אליהו דושניצר זצ"ל סיפר שהחפץ חיים לפני תשעה באב ה' תולה פתק בישיבה, עצה להקלת הצום, לשותות כוס תה מתוק מאד ואח"כ עוד כוס בלי סוכר כלל. ואמר הגר"ח שאין רא"י מכאן שסבר החפץ חיים שאפשר ליקח קלי צום, כיון שהעצה של הח"ח היתה לאלו שבלי הקלה הם לא יוכלו לצום. וכן איתא בדרך שיחה (עמ' ש"פ-שפ"א).

בספר אבני שיש - חקת המועדים (עמ' קל"ב) איתא: רבים תמהו על הפסק של המנחת שלמה שלא להשתמש בקלי-צום, כי לא שמענו שתהא הגבלה בשתיית מיץ ענבים וכהאי גוונא, משום שהוא טוב לצום, ויש ליישב. ומה שיש להציע, כי מי שהצום קל אצלו ימנע משימוש בכדורים, קלי צום, ומי שהצום מכביד מאד, וע"י הכדור רוצה להשוות עצמו לכל אדם, יש להקל לו בזה.

ועיין בשו"ת יביע אומר (ח"ט או"ח סי' נ"ד) שמביא מהרבה פוסקים המתירים לבלוע כדור בערב יוה"כ בכדי להשקיט רעבונו ביוה"כ - ביניהם, שו"ת חלקת יעקב (ח"ב סי' נ"ח), שו"ת ציץ אליעזר (ח"ז סי' ל"ב), ושו"ת רבבות אפרים (ח"ג סוס"י תי"ג) בשם הג"ר יחזקאל ראטה. ומסיים היביע אומר: סוף דבר הכל נשמע, כי המצטער הרבה בתענית יוה"כ, או שחושש מכאב ראש וכיו"ב, מותר ליטול כדור בערב יוה"כ למניעת הרגשת תוקף התענית ביוה"כ.

והנה כשחל ערב תשעה באב בשבת האם מותר לבלוע תרופה כגון קלי-צום בשבת קודש כדי להקל עליו את הצום. ויש שדנו בשאלה זו משני פנים: א) משום איסור רפואה בשבת משום גזירת שחיקת סממנים. ב) משום איסור הכנה משבת לחול.

בספר מעדני יו"ט (ח"ד מועדים - ניסן-אלול, עמ' תת"א) מובא בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל, והג"ר שרי' דבליצקי זצ"ל (בספרו, דיני ת"ב שחל ביום ראשון סע' ע"ו) דאסור לבלוע הכדורים הללו בשבת משום הכנה.

[ועיין] בשו"ת שבט הלוי (ח"י סוס"י פ"ד) שפסק דמי שמוכרח לקחת כדורים לרפואה, יעדיף לבלועם בתשעה באב שנדחה, אפילו אם יצטרך לקחתם עם קצת מים, מבלועם בשבת קודם התענית].

אבל מביאים בשם הגרי"ש אלישיב זצ"ל (בס' הלכות בין המצרים) ובשם בעל שבט הלוי זצ"ל (קובץ מבית לוי ח"ג עמ' ג"ב סע' י"ד) דאם מערבו במאכל או במשקה מותר לקחתו בשבת, דאין עליו שם תרופה, ויש לערבו לפני השבת, דאם מערבו בשבת במים וסוכר, הרי עצם הערבוב נחשב כהכנה משבת לחול.

ועיין בקובץ מבקשי תורה (גליין מ"ז) שהביא מהגרי"ש אלישיב זצ"ל וז"ל: מצד נטילת תרופה בשבת אין בעי', כיון שזה לחיזוק ולא

לז"נ מורי ורבי הגאון הרב אברהם יעקב בן הרב מאיר הכהן פאם זצ"ל - נפ' כ"ח מנחם אב תשס"א
לז"נ ר' בנימין בן הרב ר' מרדכי ז"ל שור
לז"נ מרת עטא שרה בת ר' בנימין ע"ה - נפ' כ"ג אדר א' תשס"ח

TORAH LODAAS

PARSHAS DVORIM
© COPYRIGHT 2025
BY RABBI MATIS BLUM Z"L

לז"נ פעסא רחל בת דבורה

נדב בן דבורה לרפ"ש
רוחמה ליבא בת רבקה לרפ"ש
צביה חיה בת לאה ברעניא לרפ"ש

“ואקח את ראשי שבטיכם אנשים חכמים וידועים ואתן אותם
ראשים עליכם” (א: טו), פירש"י: אבל נבונים לא מצאתי
“And I selected from your tribal leaders wise and well-
known men, and appointed them as your leaders ...”

Rashi points out that Moshe originally had a list of qualifications for men who were to be appointed as judges. However, he was unable to find people who were *Nevonim* to serve as judges. Why, indeed could he not obtain this qualification for the judges?

The *Chavas Da'as* explains in a humorous vein that a *Navon* is someone who is farsighted and can deduce one matter from another. In truth, there were many *Nevonim* among Klal Yisroel. However, once they saw all the *Tzoros* and aggravation that Moshe was subjected to at the hands of the people, they realized that if they would accept the positions of leadership offered to them, they, too, would share the same fate, and therefore, they declined the honor. It is for this reason that Moshe could find no *Nevonim* to serve as judges.

“ותקרבון אלי כולכם וגו'” (א: כב)

“And you all came to me [requesting to send the Meraglim].”

Rashi explains that the people came in a disorderly fashion - the young pushed the elders and the elders pushed the leaders.

Why did Moshe see fit to admonish the people for a lack of decorum when requesting to send spies; doesn't this offense pale in significance when compared to the sin of the Meraglim?

Hagaon Rav Itzila of Volozhin, ZTL, pointed out that Moshe wished to prevent the people from minimizing their responsibility in the sin of the Meraglim by saying that their intentions originally were noble, but the Meraglim later became corrupt. Therefore, Moshe said that if the people's intentions were indeed pure and altruistic, then they should have followed the guidelines of Torah and *Derech Eretz*. Once they saw that from the very beginning there was a complete absence of *Derech Eretz* they should have realized that no good was going to come from the mission.

HALACHIC DISCUSSIONS

(not to be relied upon for Halacha L'Ma'aseh)

There is a dispute among the Poskim concerning the permissibility of displaying public mourning during Shabbos Chazon.

In many communities it is customary to read many Pesukim in the Haftara of Shabbos Chazon to the tune of Eicha. The source of this can be traced to the Teshuvos HaRivash (112) who was one of the Rishonim and a Talmid of the Ran.

There is also a custom of reading the words: “איכה אשא” לברי” to the tune of Eicha.

Additionally there are many communities that sing *Lecha Dodi* to the tune of “*Eli Tziyon*” on Shabbos Chazon (see Luach Eretz Yisroel).

QUESTIONS OF THE WEEK

- 1) Can a woman be a *Dayan*?
- 2) Where do we find that the choice of names of children affected a Halacha for the Jewish people later on in their history?
- 3) Why is it customary not to wear Tefillin for Shacharis on Tisha B'Av?
- 4) Which three prophets gave prophecies with the word *Eicha*?
- 5) What did Moshe send with Yehoshua and Kaleiv to protect them from the wicked counsel of the Meraglim?
- 6) How were Moshe and, *Lehavdil*, the *Emori'im* compared to the same creatures?
- 7) Moshe originally said: “I am not a man of words” (Shmos 4:10). How then does the Torah begin Sefer Devorim with the Posuk: “These are the words that Moshe spoke to all of Yisroel”?
- 8) Where is the Beis Hamikdash alluded to in this week's Parsha as well as in Parshas Va'eschanan?
- 9) Which nation in this week's Parsha has seven names?

ANSWERS

- 1) A woman cannot be appointed as a *Dayan* (*Choshen Mishpat* 7:4).
- 2) Because the daughter of Lot named her child “*Amon*”

[and she did not publicize the fact that the child was from Lot], Bnei Yisroel were not permitted to antagonize the nation of Amon as they entered Eretz Yisroel. The same did not hold true towards Moav (Nozir 23b).

- 3) It is customary not to wear Tefillin for Shacharis on Tisha B'Av because there is more intense mourning at that time, and the Posuk, when describing the Churban, says, "He cast down from the Heavens to earth the glory of Israel", and since Tefillin are called *Pe'eir* - glory - we do not wear them.
- 4) Moshe, Yeshaya and Yirmiya gave prophecies with the word *Eicha* (Eicha Rabba 1:1).
- 5) Moshe sent his staff with Yehoshua and Kaleiv to protect them from the influence of the Meraglim (Rabbeinu Bachya, Bamidbar 13:17).
- 6) Just as bees die right after they sting, so too Moshe died after he admonished Bnei Yisroel (- "אלה הדברים" - דבורים), and so too the Emori'im died right after they attacked Bnei Yisroel ("כאשר תעשינה הדבורים") - (Devorim Rabba K'sav Yad, cited in Otzar Hamidrashim 1:1, and Rashi on 2:44).

- 7) He was healed through the Torah (Otzar Hamidrashim on 1:1).
- 8) In the word "*Levanon*" (1:7, 3:25) - Midrash Hagadol.
- 9) The *Zamzumim* (2:20 - Bereishis Rabba 26:7).

NOW AVAILABLE

The sefer *נר מתהיהו* is available for purchase:

- in seforim stores
 - via shipping by emailing torahlodaas@gmail.com
 - by picking up in Monsey, Queens, or Lakewood.
- Please be in touch via email.

The sefer *מצא טוב* on *שמחות* and the set of Torah Lodaas volumes 1-5 are available for purchase. Email to purchase.

Due to many practical considerations, Torah Lodaas is only available through e-mail. Anyone who wishes to dedicate an issue or receive Torah Lodaas is asked to send his name and e-mail address to: TorahLodaas@gmail.com

*The material for this issue has been reprinted
from previous years*